

Dnr: I2020/00602/E

Remissvar om implementeringen av EU:s "Ren energi för alla" i Sverige

Sammanfattning

- **Power Circle välkomnar den nya lagstiftningen** som ska rusta elsystemet och elmarknaderna för framtiden. Förslagen stärker konsumenternas möjligheter att delta i energisystemet som aktiva konsumenter och prosumenter samtidigt som omställningen till mer förnybar energi underlättas när nya aktiviteter och roller tydliggörs i lagstiftningen.
- **Power Circle avråder från att kräva avtal av oberoende aggregatorer** då själva oberoendet tillintetgörs samtidigt som det innebär en oproportionerligt stor administration för dessa aktörer. Aktörer som vi ser skulle göra en stor nytta på framtidens elmarknad. Istället uppmanar Power Circle till att ett regelverk, gärna nordiskt, tas fram i samverkan med marknadens aktörer som tydliggör hur rapportering och kompensation ska hanteras för att balansansvariga ska få en kostnadsneutral affär.
- **Power Circle anser att det är viktigt att nätägarna får bra förutsättningar** för att fullgöra sin nya roll som systemansvarig för distributionsnät. Det inkluderar positiva incitament för att handla olika tjänster, som stödtjänster och flexibilitetstjänster, och en tydlighet kring vad som avses med olika definitioner och undantag.

Specifika synpunkter

Energimarknaderna i Sverige, EU och världen förändras snabbt. Nya tekniker blir konkurrenskraftiga, etableras och förändrar spelreglerna för andra aktörer. Samtidigt hindras viss utveckling av att nuvarande lagstiftning i första hand beaktar gårdagens energisystem. EU:s lagstiftningspaket *Ren energi för alla i Europa* syftar till att underlätta omställning till förnybar energi, stärka konsumenternas ställning samt en fortsatt integrering av elmarknaderna inom unionen. Power Circle ser detta lagförslag som en viktig del i att modernisera lagstiftningen för morgondagens elsystem.

Utveckling av nätägarens roll (5.16, 5.19, 5.20)

Power Circle stödjer förslagen som adresserar behovet av att utveckla nätägarens roll. Bland annat att alla lokala och regionala elnätsbolag framöver ska vara systemansvariga för sina distributionsnät, att nätägare ska få anskaffa produkter och tjänster som behövs för en effektiv, tillförlitlig och säker drift, samt förslaget till ökat samarbete mellan systemansvarig för överföringsnät och distributionsnät. Vi stödjer även att tjänster och produkter i första hand ska anskaffas på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt för att inte hindra utvecklingen och introduktionen av nya aktörer på elmarknaden. Samtidigt innebär detta många nya ansvarsområden för nätägare. Det bör därför beaktas huruvida en nätägare ska kunna hjälpa varandra för att uppfylla sina ansvar.

Nätutvecklingsplaner (5.24)

Power Circle välkomnar förslaget om nätutvecklingsplaner då vi anser att de bidrar till ökad regional samordning, något som kan underlätta energiomställningen i samhället och minska risken för akuta situationer med nätkapacitetsbrist. Något som bör beaktas är emellertid att vissa av landets nätbolag är väldigt små och kanske inte har egna resurser att ta fram dessa planer. De bör därför ges möjlighet att samverka med andra nätägare alternativt att det tas hänsyn till nätbolagens olika förutsättningar när det gäller vilka krav som ställs på innehållet och omfattningen i nätutvecklingsplanen.

Energilager och laddinfrastruktur (5.25, 5.26)

Lagförslaget föreslår att nätägare i huvudsak inte ska få äga och driva energilager och laddinfrastruktur. Enligt en forskningsstudie som Power Circle nyligen avslutat är det både mer ekonomiskt och resurseffektivt för en nätägare att köpa de tjänster som ett energilager kan erbjuda jämfört med att äga det själv. När nätägaren äger och driver energilagret själv kan bara en del av energilagrets nytta utnyttjas och det är idag dyrt jämfört med att bygga elnät för att lösa samma problem. Att köpa en tjänst från ett energilager vid de tillfällen då nätet har behov av det, och att energilagret övriga timmar kan användas till andra nyttor är mer resurseffektivt. Detta förutsätter dock att nätägarna får tydligare incitament att köpa tjänster, se vidare i nästa stycke. Samtidigt är det klokt att det finns undantag i de fall en marknadsaktör inte kan erbjuda tjänsten där det behövs i nätet. Dessa undantag måste då vara tydliga och ha rimliga förutsättningar.

Stödtjänster och flexibilitetstjänster (5.18, 5.22, 5.23)

Power Circle välkomnar att det i ellagen införs möjligheter för nätägare att köpa stödtjänster och flexibilitetstjänster. Det är också positivt att incitament till att använda flexibilitetstjänster införs i intäcksregelringen, då nätägare i dagsläget knappt får kostnadstäckning för användandet av flexibilitetstjänster. För att uppmåna till ökad resurseffektivitet genom att använda tillgängliga flexibilitetsresurser i systemet behöver dock nätägarna få större positiva incitament för att använda dessa då de ur ett nätdriftsperspektiv anses förknippade med högre risker. Exempelvis upplever många nätägare att det är säkrare att förstärka elnätet än att köpa en flexibilitetstjänst.

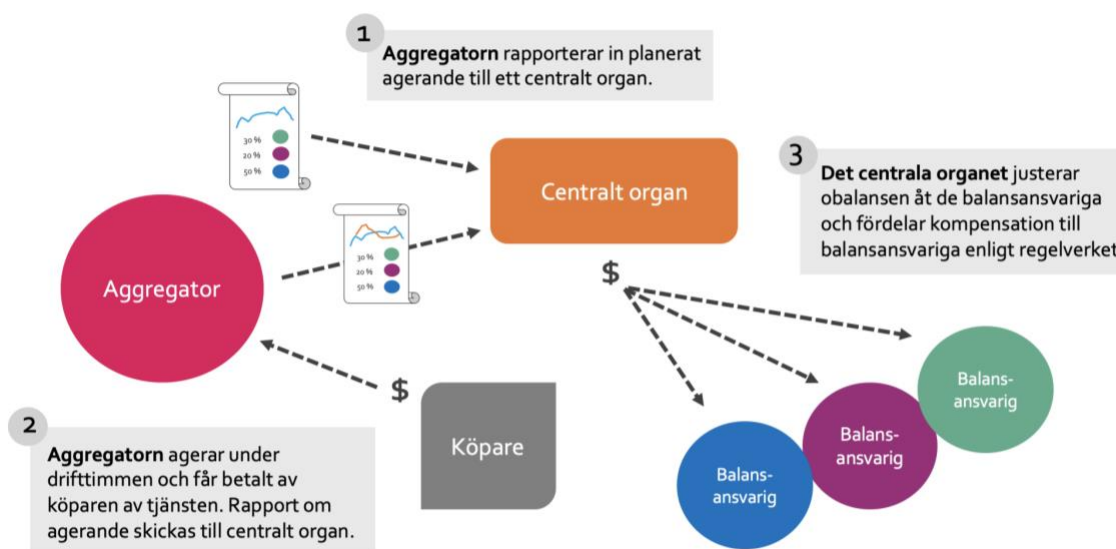
Vid anskaffandet av flexibilitetstjänster ska nätägaren enligt lagförslaget ta fram en förteckning med standardiserade marknadsprodukter. Power Circle vill understryka vikten av att detta görs samordnat för att underlätta för leverantörer av flexibilitetstjänster, så att vi inte hamnar i en situation där vi har hundra olika produkter med olika specifikationer. Viktigt är att både framtagande av föreskrifter och förteckningar över produkter sker i samverkan mellan myndigheter, nätägare och marknadsaktörer, såsom leverantörer av de produkter och tjänster som avses.

Aggregering (5.14)

Power Circle anser att aggregatorer kommer att ha en viktig roll i att hjälpa kunder att bli mer aktiva på elmarknaden och att frigöra potentialen i de flexibla resurser som finns hos kunder. Vi välkomnar därför att begreppen aggregering och aggregatorer nu införs i ellagen. Däremot upplevs inte förslaget helt genomarbetat. I förslaget ska en oberoende aggregator träffa avtal med berörda balansansvariga på marknaden, samtidigt står Ei bakom en [rapport från NordReg](#) som lägger fram en annan metod för att hantera de ekonomiska obalanserna som uppstår när aggregatorn agerar. Power

Circle avråder därför från att införa en modell baserad på avtal då det tillintetgör oberoendet, samtidigt som det ger aggregatorerna en stor administrativ börda som hämmar deras introduktion.

Power Circle föreslår istället att ett regelverk, gärna nordiskt, utvecklas för att aggregatorer ska förbli oberoende samtidigt som de aktörer som påverkas blir kompenserade så att deras affär blir kostnadsneutral i förhållande till aggregatorns agerande. Vi ser att det finns flera möjliga vägar för att hitta en bra lösning. En långsiktig marknadslösning är att aggregatorerna och de balansansvariga frekvent och utifrån ett regelverk rapporterar sina enskilda förehavanden genom prognoser och data till en central aktör, som Svenska kraftnät eller eSett, som sedan avräknar och distribuerar relevant information till berörda parter. Eftersom det finns många frågor som återstår att reda ut innan en fullt fungerande modell är på plats uppmanar vi departement och myndigheter till att samråda med balansansvariga och potentiella oberoende aggregatorer för att hitta lösningar kopplade till mätning, avräkning, rapportering, validering och kompensation.

Figur 1. Schematisk bild över en möjlig väg framåt för ett regelverk för oberoende aggregatorer. Aggregatorer och även balansansvariga rapporterar in planerade styrning under drifttimmen i olika mätpunkter. En central aktör, som Svenska kraftnät eller eSett, fördelar relevant information till berörd aktör. Efter timmen rapporteras det faktiska utfallet och obalanser avräknas samt kompenseras ekonomiskt för att alla balansansvariga ska få en kostnadsneutral affär.

Det är också relevant att utreda mer noggrant vem som ska betala kompensationen till de berörda aktörerna i olika fall. Det rimliga är kanske att aggregatorm endast skulle behöva kompensera övriga aktörer om de orsakar obalanser på kollektiv nivå som andra aktörer behöver hantera, precis som idag. Där aggregatorm löser en obalans ska man få betalt för det, precis som vilken aktör som helst. Om det berör olika balansansvar olika mycket bör kostnaden fördelas bland de aktörer som orsakade problemen. Det är också en modell som stämmer bättre överens med dagens marknad.

Det är också viktigt att lösningen blir tillämpbar på alla elmarknader – Svenska kraftnäts balansmarknader, Nord Pools elmarknader och framtida flexibilitetsmarknader. Power Circle vill även lyfta frågan om det är meningen att i förslaget göra skillnad på det ansvar som vilar på en aggregator och en leverantör av flexibilitet/stödtjänster. Vi uppfattar att det finns en lucka i nuvarande lagförslag där en leverantör av flexibilitetstjänster som inte utför aggregering inte träffas. Detta skulle potentiellt kunna leda till otydligheter och påverka marknadernas effektivitet och konkurrens.

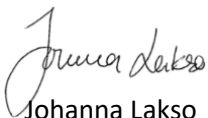
Energigemenskaper (5.15)

Power Circle anser att energigemenskaper skulle kunna komma att få en viktig roll i det framtida energisystemet då kunder inom ett mindre geografiskt område tillsammans ges möjlighet att engagera sig i energiproduktion och energitjänster. En energigemenskap som exempelvis investerar i förnybar elproduktion och energilager skulle potentiellt kunna skapa nytta både för sig själva och elsystemet genom att minska effektoppar och maximera egenanvändningen. När energin både produceras och används nära kunderna leder det till ett minskat behov av överföringsnät.

Det finns ett stort engagemang bland kunder och fastighetsägare som vill investera och bli en del av framtidens hållbara energisystem. Genom att möjliggöra att flera aktörer samsas om investeringar kan både solcellsanläggningar, energilager och laddinfrastruktur användas mer resurseffektivt. Exempel på beräkningar inom ett bostadsområde är att effektopparna i elnätet kan halveras om de får möjlighet optimera olika energitjänster mellan sig. Vi håller med om att det är ineffektivt att bygga parallella växelspänningsnät, utan andra lösningar borde istället möjliggöras. Att använda det elnät som redan finns lokalt mellan fastigheterna och virtuellt avräkna energitjänsterna mellan ingående aktörer i energigemenskapen är en möjlig väg. Vi anser att det i dagsläget är otydligt om föreslagen lagstiftning möjliggör eller hindrar virtuella nät (se remissen 5.15.9), men anser att detta regelverk inte borde hindra den möjligheten.

En nätägare bör få möjlighet att erbjuda energigemenskaper mättekniska lösningar så att deltagarna i gemenskapen ska kunna dela och optimera energitjänster inom energigemenskapen. Om gemenskapen medför en nytta för nätet, exempelvis minskad belastning på överliggande nät eller nedstyrning av effektoppar bör nätägaren kunna ge ekonomisk kompensation för den nyttan. Enligt EU-direktiv ska kostnaden för elnät reflektera användningen. Om möjligheten att dela el mellan aktörer inom en geografiskt avgränsad energigemenskap helt stängs, lär kunderna hitta andra sätt att dela energin mellan sig. Redan idag finns tankar på lokala vätagasnät, flytt av varmvatten eller genom att flytta elfordon. Genom att se på dagens elsystem som en delningsplattform och utveckla regler som främjar ett fortsatt deltagande i elnätet kan hela systemet bli mer resurseffektivt och hållbart.

Power Circle samlar kunskap och en bredd av aktörer inom laddinfrastruktur, förnybar energi, framtidens elnät och smarta energitekniker. Ovanstående synpunkter representerar kansliets sammanvägda kunskap när flera olika perspektiv tagits hänsyn till och ska inte härledas till någon enskild partner. Vi ser fram emot att ytterligare steg tas mot framtidens hållbara energisystem.

Johanna Lakso

VD, Power Circle